

วิวัฒนาการของวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมทางเพศในประเทศไทย

จรรยา เศรษฐบุตร*

อรัญญิก

บทความที่จะนำเสนอต่อไปนี้ เป็นการประมวลวิธีการศึกษาวิจัยทางสังคม-
ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ที่ดำเนินการในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจน
ถึงปัจจุบัน โดยไม่รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่จำนวนมาก

ลักษณะการนำเสนอ มิใช่เป็นการเสนอผลการวิจัย หรือข้อค้นพบจากการวิจัย
ผู้ที่สนใจจะทราบผลการวิจัยแต่ละเรื่องต้องติดตามหาอ่านเอง และบทความนี้มีใช้เป็น
ความพยายาม ที่จะรวบรวมบรรณานุกรมในหัวข้อเรื่องพฤติกรรมทางเพศในประเทศ
ไทย เพราะสิ่งเหล่านี้ได้มีผู้ดำเนินการรวบรวมเรียบเรียง และตีพิมพ์เผยแพร่อยู่แล้ว
แต่ในตอนท้ายบทความมีรายชื่องานวิจัยที่ยังถึงบางส่วน

ในการนำเสนอครั้งนี้จะเป็นการวิเคราะห์วิธีการวิจัยต่าง ๆ ที่พบในการทำ
วิจัยทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับเรื่องนี้ในประเทศไทย โดยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยหรือ
ขั้นตอนในการทำวิจัยมาเป็นประเด็นหลักในการวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพ
รวมของการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
และในตอนท้ายของบทความจะเป็นการเสนอแนวโน้มในอนาคต สำหรับการวิจัย
ทางสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศในประเทศไทย

* สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม 73170

ความนำ

ดังที่ทราบกันดีว่า ภายใต้สภาพสังคมวัฒนธรรมไทย การแสดงออกหรือการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเพศอย่างเปิดเผย ยังคงเป็นสิ่งที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่ยอมรับ ค่านิยมหรือวัฒนธรรม เช่นนี้เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในประเทศไทย

จากรายงานการสำรวจพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์ (Reproductive behaviour) ของวัยรุ่นซึ่งรวบรวมโดยองค์การสหประชาชาติ ได้ระบุถึงปัญหาและอุปสรรคในการได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ที่ยังไม่แต่งงานในประเทศไทยต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ รายงานดังกล่าวระบุว่าเนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน (sensitive) ในหลายประเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และประสบการณ์ทางเพศของผู้หญิงที่ยังไม่แต่งงาน จึงมีเฉพาะบางประเทศเท่านั้น เช่น ในประเทศแถบละตินอเมริกาและแถบทะเลคาริบเบียน ซึ่งมีการสำรวจพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์ของเยาวชน (Young Adult Reproductive Behaviour Surveys) และข้อมูลของบางประเทศจะได้มาจากการสำรวจประชากรและสุขภาพอนามัย (Demographic and Health Survey) แต่ก็มิได้มีขนาดใหญ่มากพอที่จะเป็นตัวแทนเยาวชนของประเทศ (United Nations, 1989)

สำหรับประเทศไทย งานวิจัยที่ผ่านมานับตั้งแต่มีการประกาศนโยบายประชากร (ในปี พ.ศ.2513) หรือก่อนหน้านั้นไม่นาน ส่วนมากเป็นการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์และการวางแผนครอบครัว จนกระทั่งประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศหนึ่งที่ร่ำรวยด้วยข้อมูลด้านการเจริญพันธุ์ และการวางแผนครอบครัว แต่โครงการวิจัยด้านภาวะเจริญพันธุ์ และการวางแผนครอบครัวจำนวนมากนี้มิได้มีวัตถุประสงค์โดยตรงที่จะศึกษาพฤติกรรมทางเพศของประชากรในข่ายการวิจัย จึงมิได้นับรวมอยู่ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศทั้งหมด แม้ว่าจะมีข้อมูลบางส่วนที่เกี่ยวข้องปรากฏอยู่ในรายงานเหล่านี้ก็ตาม อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูล

ด้านพฤติกรรมทางเพศของต่างประเทศ จะพบว่าข้อมูลด้านพฤติกรรมทางเพศของคนไทยยังมีน้อย โดยเฉพาะพฤติกรรมทางเพศของสตรีที่ยังไม่แต่งงาน (รวมทั้งของวัยรุ่นที่ยังไม่แต่งงาน) เพราะการซักถามประชากรที่ยังเป็นโสด ให้อยอมรับว่ามีกิจกรรมทางเพศหรือไม่ หรือมีกิจกรรมทางเพศอย่างไร เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในสังคมไทยในระยะ 20 ปีที่แล้ว ขณะที่คำถามเหล่านั้นปรากฏอยู่แล้วในการวิจัยในประเทศซีกโลกตะวันตกในระยะเวลาเดียวกัน

วิวัฒนาการของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ

ก่อนที่จะเริ่มต้นศึกษา วิธีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน น่าที่จะลองย้อนกลับไปดูการศึกษาวิจัยในสิ่งที่เรียกว่าเป็น “สิ่งต้องห้าม” ของสังคมไทย ในอดีตจะพบว่าในประเทศซีกโลกตะวันตก หรือประเทศพัฒนาแล้วอื่น ๆ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือในยุโรปบางประเทศได้มีการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศอย่างมากมาย และหลายแง่มุม ไม่นับรวมถึงการนำเสนอทฤษฎีและโมเดลความคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ตัวอย่างเช่น ถ้าอยากได้ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของชายและหญิง จะพบได้ในงานวิจัยของ Erhmann (1950); Hardy (1964); Athanasion et al. (1970); Sorensen (1972); Carns (1973); Jedlicka (1975); DeLamater & Mac Corquodale (1979); และของคนอื่น ๆ อีกมากมายจนถึงปัจจุบัน หรือถ้าต้องการผลการวิจัยในยุคแรก ๆ ที่ศึกษาการปล่อยตัวทางเพศ (sexual permissiveness) ซึ่งเป็นหัวข้อที่มีผู้สนใจทำวิจัยกันมากอีกหัวข้อหนึ่ง ก็สามารถอ่านได้จากงานวิจัย Reiss (1960, 1967); Hatch (1968); Harrison et al. (1969); Maranell et al. (1970); Welsh et al. (1976); Reiss & Miller (1979); Singh (1980) ฯลฯ

นอกจากขอบเขตของปัญหาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในต่างประเทศจะมีความหลากหลายแล้ว การออกแบบงานวิจัย ตัวแปรที่ใช้ ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีความ

หลากหลายกว้างขวาง และลุ่มลึกกว่าของไทยในระยะเวลาเดียวกัน ผู้ที่สนใจจะทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้สมควรค้นคว้าหาอ่านเอกสารงานวิจัยจากต่างประเทศให้มาก เพราะถ้าค้นคว้าหาเอกสารเฉพาะของประเทศไทย จะพบว่ามิชอบเขตที่จำกัดมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นด้านปริมาณงาน การออกแบบการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ฯลฯ

ขอบเขตและประเด็นการวิจัย

ในช่วงระยะเวลานี้ นับว่าเป็นยุคแรกของการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศในประเทศไทย ซึ่งคาดว่าจะเริ่มราว พ.ศ.2505 เป็นต้นมานั้น จากการค้นคว้าเอกสารเท่าที่เวลาจะเอื้ออำนวยให้ พบว่าไม่มีการทำวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมทางเพศโดยตรงแต่อย่างใด ในขณะที่ภายในระยะเวลาใกล้เคียงกันนี้ (ราว ค.ศ.1960-1970) ในต่างประเทศมีการทำวิจัยเรื่องนี้เป็นจำนวนมาก โดยมีขอบเขตความสนใจที่กว้างขวาง ครอบคลุมถึงพฤติกรรมทางเพศโดยตรง (Cannon et al. 1971)

สำหรับประเทศไทย เนื่องจากการพูดถึงเรื่องเพศโดยเปิดเผยกับคนแปลกหน้า (หรือนักวิจัย) เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในเวลานั้น ดังนั้น ในการทำวิจัยในยุคแรก ส่วนใหญ่จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทักษะคิดที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงในแง่การมีนัด (dating) การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน ตัวอย่างเช่น

- ค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสและครอบครัวของผู้ใหญ่และหนุ่มสาวที่มีการศึกษาสูงของกัญญา แสงสุชาติ (2511)
- จรรยาวิพากษ์ของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ของ รัชณี วิเศษสังข์ (2517)
- การสำรวจค่านิยมของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิงของ สมยศ กองเงิน (2519)
- ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ และการเลือกคู่ครองของนิสิตมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร ของ จิรดา รัตนรังสี (2521)

- ทศนคติเกี่ยวกับการสมรสของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างใน
กรุงเทพ มหานคร ของ อุทิศ เชาวลิศ (2521)
- ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรม
คลองเตย ของจิระ จิงเจริญศิลป์ (2523)
- การศึกษาจรรยาวิพากษ์เกี่ยวกับพฤติกรรมความสัมพันธ์ ระหว่าง
ชายหญิงของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง ของ ลัดดา
กิติวิภาค และคนอื่น ๆ (2525)

ผลของการทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง ส่วนใหญ่จะแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างค่านิยมและทัศนคติของเพศชายและเพศหญิงต่อการปฏิบัติตัวในการคบหาสมาคมระหว่างเพศและผลของการวิจัยสะท้อนถึงมาตรฐานเชิงซ้อน (double standard) ระหว่างเพศชายและหญิง ซึ่งปรากฏอยู่ในสังคมไทยเช่นเดียวกับสังคมชาติอื่น ๆ

ในบรรดางานวิจัยในยุคแรกภายใต้หัวข้อดังกล่าวนี้ มีงานวิจัยอยู่ชิ้นหนึ่งซึ่งผู้วิจัยเป็นชาวต่างประเทศ ทำให้งานชิ้นนี้โดดเด่นน่าสนใจ เพราะเป็นการวิจัยข้ามวัฒนธรรม ผู้วิจัย ชื่อ Lulian Wohl และ Andrew Dunlop ทำวิจัยชื่อ Sexual Attitude of Thai Students : An Exploratory Cross-Cultural Study (1970) เพราะนอกจากศึกษาทัศนคติของนักศึกษาไทยแล้ว ยังศึกษาเปรียบเทียบกับนักศึกษาของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษอีกด้วย

งานวิจัยอีกกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวข้องกันเรื่องเพศ เป็นงานวิจัยทางสาขาการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์จะสำรวจความรู้ด้านเพศศึกษาของนักเรียนนักศึกษา โดยมีสมมติฐานว่าประชากรไทย ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่องเพศ จึงพบงานวิจัยเรื่องนี้จำนวนมากพอสมควร เช่น

- การสำรวจความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 5 ของโรงเรียนบางแห่งในเขตจังหวัดพระนคร ของ จินดา กาญจนสนิท (2508)
- ความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลสวนกลาง ของ ดวงจิต ชูพันธ์ (2518)
- สสำรวจแนวโน้มของนักเรียนชั้นประโยควิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โรงเรียนเพาะช่างที่มีต่อเพศศึกษา ของ สุชาติ ปลดเปลื้อง (2518)
- ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักศึกษาครุ ของ จินตนา ธีญธนกุล(2518)
- ความรู้และความคิดเห็นของคณงานที่กำลังศึกษาในหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 3 และระดับ 4 ในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา ของ จิตศยา ไวยกุล (2524)

ผลของการสำรวจความรู้ด้านเพศศึกษา จะพบว่า นักเรียน นักศึกษา ส่วนใหญ่ยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศไม่พอเพียง และไม่ถูกต้อง แหล่งความรู้ที่ได้รับส่วนใหญ่มาจากเพื่อน ครู และสื่อมวลชน ส่วนที่ได้รับจากครอบครัวหรือปิตามารดาไม่น้อยมาก ผลจากการวิจัยและข้อเสนอจากการทำวิจัยเหล่านี้ มีส่วนสนับสนุนให้มีการจัดสอนเพศศึกษาในโรงเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป

การวิจัยเกี่ยวกับประสบการณ์ทางเพศ

ในระหว่างที่งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งประเด็นไปที่การสำรวจ ทัศนคติ ค่านิยม และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ แต่ก็ม้งงานวิจัยส่วนหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก เป็นการวิจัยที่มีคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์ทางเพศโดยตรง ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้อาจเรียกได้ว่าเป็นรูนุกเบิกของงานวิจัยประสบการณ์ทางเพศได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของผู้ทำแท้งของ กนก โตสุรัตน์ (2522) และของ สุวลี

เจริญแพทย์ (2522) และยังมีงานวิจัยที่ตามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ดำเนินการก่อนปี พ.ศ.2525 อีกไม่มากนัก เช่น

- ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของพนักงานหญิงอาบอบนวดในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,000 คน เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว การตั้งครรรภ์ การทำแท้ง กามโรค และการติดยาเสพติด ของ เทพนม เมืองแมน และ สมศักดิ์ นันทา (2523)
- Premarital Use of Family Planning Effect on Age at Marriage by Bencha Yoddumnern (1981)

สำหรับงานวิจัยที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษของ เบญจา ยอดคำเนิน (2524) นั้น แม้ชื่อเรื่องจะเป็นเรื่องการวางแผนครอบครัว แต่เป็นการศึกษาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรส ซึ่งมีความโดดเด่นในแง่ที่เป็นการศึกษาการมีเพศสัมพันธ์ในหมู่บ้านในชนบท ซึ่งในระยเวลานั้นงานวิจัยเกือบทั้งหมดกระทำในเขตเมือง

หลังจากประมาณปี พ.ศ.2525 เป็นต้นมา จะพบว่างานวิจัยต่อ ๆ มาจะมีการเพิ่มการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ หรือประสบการณ์ทางเพศของผู้ตอบเพิ่มเติมจากเนื้อหาเดิมที่ต้องการทราบเกี่ยวกับความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเพศ ตัวอย่างเช่น

- KAP Survey of Family Planning of Chulalongkorn University Students by Muangthong Khemmani (1982).
- Adolescent Fertility Study : A Nation-wide Survey by Debhanom Muangman et al. (1983).
- ความรู้ เจตคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ของ ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์
- ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในเรื่องเพศของสมาชิกสหภาพแรงงานไทยคุราโบ ของ เยาวนุช อินทรเคโสกุล (2526)

- การศึกษาเจตคติ และพฤติกรรมทางเพศของนิสิตศรีนครินทรวิโรฒ ของ อติรัตน์ วัฒนไพลิน (2527)
- ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการวางแผนครอบครัว และ พฤติกรรมทางเพศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของ จันทร์เพ็ญ สิริพิพัฒน์ (2527)
- Adolescent Counselling Program by Suporn Koetsawang (1984).

เป็นที่น่าสังเกตว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ในระยะนี้ นอกจากจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านนี้ที่มีอยู่จำกัดในประเทศไทยแล้วยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่น โดยเฉพาะที่เป็นนักเรียน นักศึกษาดังนั้น จึงพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยจำนวนหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

- ปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศ ที่มีผลต่อการเป็นกามโรคของเด็กชายวัยรุ่นอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ของ ชลอสรี แดงเปี่ยม และ ประยงค์ ลิ้มตระกูล (2526)
- โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคของนักเรียนชาย เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนอาชีวศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร สุมาลี โพธิ์ทอง (2527)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 เป็นต้นมา อาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์ของการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศสัมพันธ์ ได้เปิดกว้างขึ้นอย่างมาก เนื่องจากการยอมรับมากขึ้นเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้วยังมีผลจากการแพร่กระจายของโรคเอดส์ ซึ่งเป็นโรคที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ทำให้เป็นแรงผลักดันให้มีการทำวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์โดยตรง เพื่อเป็นการชี้นำไปสู่แนวทางการป้องกันมิให้มีเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์

งานวิจัยในระยหลัง จะพบว่ามีการมุ่งประเด็นไปที่พฤติกรรมทางเพศอย่างเด่นชัด แม้กระทั่งชื่อเรื่องของการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย โดยไม่ได้ปิดบังซ่อนเร้นอยู่ภายใต้หัวข้อเรื่องดังที่เคยกระทำมาเพื่อหลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น

- พฤติกรรมทางเพศก่อนแต่งงานของวัยรุ่นในเขตเมืองและเขตชนบท ของ ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ (2530)
- การศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติเกี่ยวกับเพศ การเจริญพันธุ์ และการคุมกำเนิดในวัยรุ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ของ ชวนชม สกนธวัฒน์ และคณะ (2530)
- ความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเขตเมืองส่วนภูมิภาค ของ สันศักดิ์ เสริมศรี และ สิบพงษ์ ไชยพรรค (2530)
- การร่วมเพศและการคุมกำเนิดของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี ของ จุฑามาศ นุชนารถ และคณะ (2531)
- ทักษะ และพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทยของ เกื้อ วงศ์บุญสิน และเยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม (2532)
- การศึกษาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ทางเพศของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ของ สุมณา ชมพุทวิป และคณะ (2532)

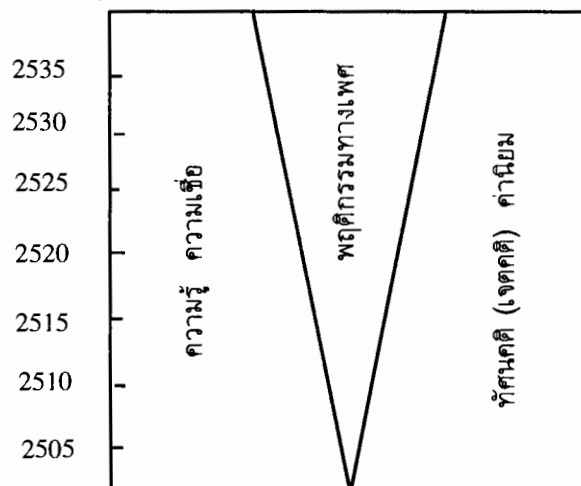
กล่าวโดยสรุป การทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ มีขอบเขตความสนใจอยู่ที่การสำรวจความรู้ ความเชื่อ ทักษะและค่านิยมที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ เนื่องจากกระแสนั้น แนวความคิดที่ว่า “ทัศนคติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม” (attitude-determines-behavior paradigm ของ Fishbein และ Ajzen 1975) เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายทั่วโลก อีกสาเหตุหนึ่งอาจเนื่องจากเหตุผลที่เอ่ยมมาแล้วก่อนหน้านี้คือการชักถามถึงประสบการณ์ทางเพศโดยตรงในกลุ่มประชากรทั่วไปเป็นเรื่องยาก จึงใช้วิธีการศึกษาทัศนคติ ค่านิยม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมแทน การยอมรับแนวความคิดนี้จะพบในกรอบแนวความคิดในการสำรวจวิจัยด้านการวางแผนครอบครัว ซึ่งมีอยู่มากมายในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ จะพบการสำรวจ ความรู้ ทักษะ ต่อการวางแผนครอบครัวใน

ประชากรหลายกลุ่ม (รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา) และการสำรวจความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการวางแผนครอบครัว (การคุมกำเนิด) ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่สมรส แล้ว การวิจัยเช่นนี้รู้จักกันในชื่อย่อว่า KAP SURVEY

แผนภูมิข้างล่างนี้อาจสรุปให้เห็นถึงขอบเขต เนื้อหา และปริมาณความสนใจ ในการวิจัยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่มีจุดเริ่มต้นจากการสำรวจความรู้ ทักษะ จนถึงพฤติกรรมทางเพศ เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้จะมุ่งประเด็นการศึกษาไปที่พฤติกรรม ทางเพศโดยตรงแล้วก็ตาม ส่วนใหญ่ก็ยังคงเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านเพศศึกษา ทักษะต่อการมีเพศสัมพันธ์เช่นกัน

เนื้อหาความสนใจ

พ.ศ.(โดยประมาณ)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ในประเทศไทย จะพบว่า ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยด้านนี้ในระยะแรก จะเกาะกลุ่ม อยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่การทำวิจัยขั้นแรกและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับ ประชากรกลุ่มอื่น ๆ เพิ่งได้รับความสนใจในภายหลัง เมื่อถูกระบุว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคเอดส์

การจัดประเภทประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ประชากรที่อยู่ในระบบการศึกษาและ ประชากรนอกระบบการศึกษา

ประชากรในระบบการศึกษา ได้แก่

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เช่น งานวิจัยของ จินดา กาญจนสนิท (2508) ดวงจิต ชูพันธ์ (2518) เทพนม เมืองแมน (2518) อาภาพร สุขาวษ์ (2520) ปรียา อันตระกูล (2523) ระวีวรรณ วุฒิประสิทธิ์ (2526) จุฑามาศ นุชนารถ (2531) สมณา ชมพูทวีป (2532) สมหมาย อ้าคอนถอย (2533) ปิยนันท์ ททรัพย์มั่นคงทวี (2535)
2. นักเรียนระดับอาชีวศึกษา เช่น การวิจัยของ สุชาติ ปลดเปื้อง (2518) อุทิศ เชาวลิต (2521) เรณู เจริญศรี (2525) ชวนชม สกนธวัฒน์ (2530) สิบพงษ์ ไชยพรรค (2530) วิชาญ รุ่งอุทัย (2533) นฤมล รัตนไพจิตร (2533)
3. นักศึกษาวิทยาลัยครู เช่น งานวิจัยของ จินตนา ธัญธนกุล (2518) อนุลักษณ์ นิตริธ (2520) สุวดี เบญจวงศ์ (2524)
4. นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เช่น งานวิจัยของ สมยศ กองเงิน (2519) ลัดดาภิตติวิภาต (2525) จริยา พงศ์วิวัฒน์ (2526) อติรัตน์ วัฒนไพสิน (2527) จันทร์เพ็ญ สิริพิพัฒน์ (2527) จิตนา ธนาพรสังสุทธิ์ (2528) พรทิพย์ เพชรวงศ์สง่า (2528) สุปาจริย์ วิชัยโรจน์ (2529) เขมิกา ยามะรัต (2530) สุทธิรา ปรีชารัตน์ (2532) สุรชาติพย์ แสงวัฒนกุล (2536)

ประชากรนอกระบบการศึกษา

ประชากรนอกระบบการศึกษาที่ตกเป็นเป้าหมายของการทำวิจัยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ ในระยะที่โรคเอดส์ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายนั้น มีน้อยมากตัวอย่างเช่น

1. เยาวชนในชนบท (Bencha Yoddumner, 1981)
2. พนักงานอาบอบนวด (เทพนม เมืองแมน และ สมศักดิ์ นันทา, 2523)
3. คนงานโรงงานอุตสาหกรรม (จิตตยา ไวทยกุล, 2524;
เยาวนุช อินทรเคโสกุล, 2526)

จนถึงปัจจุบันความสนใจที่จะศึกษาประชากรที่อยู่นอกระบบการศึกษา 3 กลุ่มนี้มีเพิ่มมากขึ้น มีการศึกษาเปรียบเทียบเยาวชนในชนบทและเยาวชนในเขตเมืองที่อยู่นอกระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้น เช่น งานวิจัยของเกื้อ วงศ์บุญสิน และ เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม (2532)

สำหรับกลุ่มประชากรที่อยู่นอกระบบการศึกษากลุ่มที่ 2 และ 3 เพิ่งได้รับความสนใจอย่างมากเนื่องจากถูกมองว่าเป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอดส์ และเป็นผู้แพร่หลายโรคเอดส์ จากการเก็บข้อมูลพนักงานอาบอบนวดในสถานบริการอาบอบ นวด ได้แพร่สู่ประชากรหญิงที่มีอาชีพคล้ายคลึงกันภายใต้ชื่อเรียกต่าง ๆ เช่น หญิงบริการ ผู้ค้าประเวณี โสเภณี หรือหญิงอาชีพพิเศษ (เช่นงานวิจัยของ เอื้อมพร กฤษณะพันธุ์ 2529)

ส่วนคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมนั้น ส่วนหนึ่งที่ได้รับการความสนใจมากขึ้นเนื่องมาจากประชากรกลุ่มนี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม และนโยบายมุ่งสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของรัฐบาล คนงานในโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ ส่วนมากเป็นเยาวชนอายุน้อย มาจากชนบท จบการศึกษาแค่ภาคบังคับ เมื่อมาเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เฝ้าหวงใจในเมืองหลวง

จึงมีโอกาสนี้จะมีพฤติกรรมทางเพศที่เป็นปัญหาทางสังคม (เช่น การตั้งครรภ์นอกสมรส การทำแท้งที่ไม่ปลอดภัย ฯลฯ) งานวิจัยในระยะหลังมีกลุ่มตัวอย่างเป็นคนงานในโรงงานมากขึ้น เช่น งานวิจัยของ พิมพ์พรรณ คิลปสุวรรณ (2536)

นอกจากนี้ยังมีประชากรกลุ่มอื่น ๆ ที่เป็นกลุ่มสนใจสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ เช่น คนขับรถสิบล้อ หญิงที่ตั้งครรภ์ ทหารเกณฑ์ ชายให้บริการทางเพศ ฯลฯ ประชากรรุ่นใหม่ สำหรับการวิจัยเหล่านี้จะถูกชักถามเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ทั้งสิ้น

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยด้านนี้ ในประเทศไทยไม่ได้มีความหลากหลายเหมือนที่พบจากการทำวิจัยในต่างประเทศ อาจเป็นเพราะผู้วิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการข้อมูลที่สลับซับซ้อน หรืออาจเป็นเพราะถูกจำกัดด้วยวิธีการเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

กลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม

กลุ่มตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความรู้ (ด้านเพศศึกษา ด้านการวางแผนครอบครัว ด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์)
2. ทักษะคติ ค่านิยม (ต่อการสอนเพศศึกษา ต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ต่อความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง)
3. พฤติกรรมทางเพศ (หรือประสบการณ์ทางเพศ ประสบการณ์ในการคุมกำเนิดประสบการณ์ในการทำแท้ง)

ในงานวิจัยบางเรื่อง ตัวแปรตาม 2 ตัวแรก จะกลายเป็นตัวแปรอิสระ ถ้าหากตัวแปรตาม ในงานวิจัยเรื่องนั้น คือพฤติกรรมทางเพศหรือการมีเพศสัมพันธ์

กลุ่มตัวแปรอิสระ แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ตัวแปรเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบ ได้แก่

- เพศ (ชาย หญิง) พบในงานวิจัยส่วนใหญ่
- อายุ พบไม่มากนักเนื่องจากถูกคัดเลือกด้วยระดับการศึกษาแล้ว
- ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่เปรียบเทียบชั้นปีที่เรียน
- สาขาวิชา/สายวิชาที่เรียน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนมากอยู่ในสถานศึกษา จึงปรากฏตัวแปรตัวนี้ในงานวิจัยหลายชิ้น
- ภูมิลำเนา (เขตเมือง-เขตชนบท)
- สถานที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน (อยู่กับผู้ปกครองหรืออยู่หอพัก)
- ฐานะทางเศรษฐกิจ (รายได้รายเดือน)
- จำนวนพี่น้อง (พบน้อย)

กลุ่มที่ 2 ตัวแปรเกี่ยวกับครอบครัว บิดามารดา/ผู้ปกครอง ได้แก่

- การศึกษาของบิดามารดา
- อาชีพของบิดามารดา
- สถานภาพสมรสของบิดามารดา
- ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา

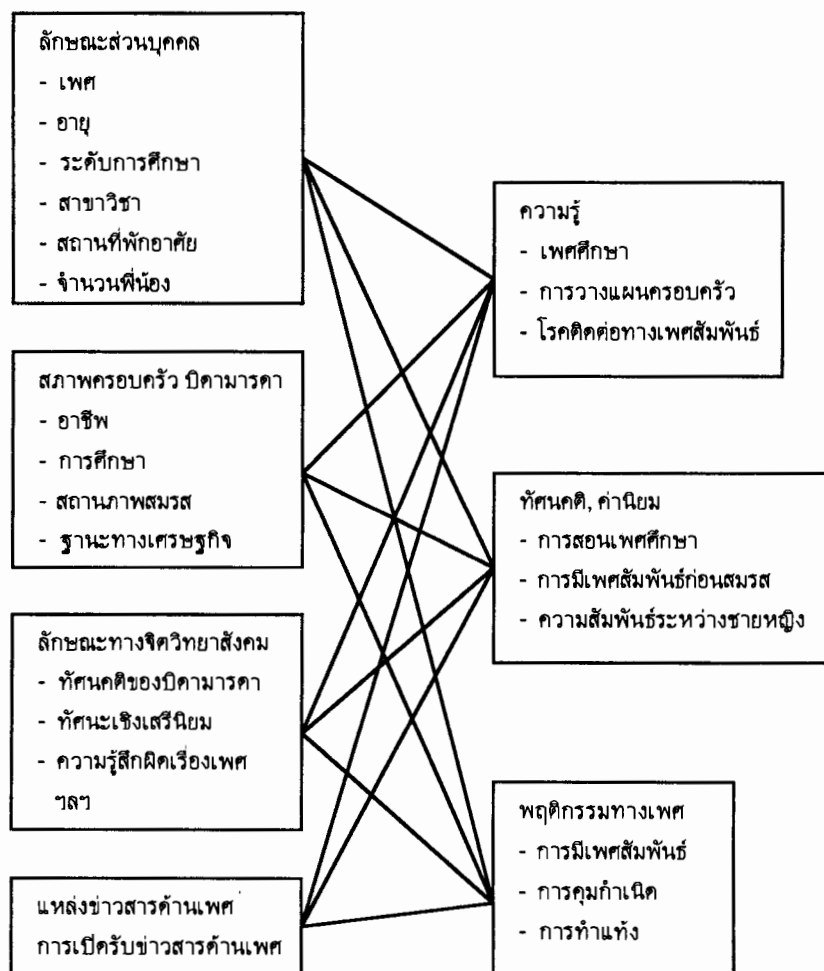
กลุ่มที่ 3 ตัวแปรด้านจิตวิทยาสังคม ซึ่งมีความซับซ้อนในการวัดมากกว่าตัวแปรกลุ่มอื่นปรากฏในงานวิจัยไม่กี่เรื่อง เช่น ของ อติรัตน์ วัฒนไพลิน (2527) พรทิพย์ เพชรวงศ์สง่า (2528) วิชาญ รุ่งฤทัย (2533) ตัวอย่างตัวแปรในกลุ่มนี้ ได้แก่

- ทักษะเสรีนิยม (liberalism)
- การยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ทางเพศก่อนสมรสของเพื่อนสนิท
- ความรู้สึกผิดในเรื่องเพศ (sexual guilt)
- ความอยากรู้อยากเห็นทางเพศ (sexual curiosity)
- ความประหม่าทางเพศ (sexual nervousness)
- ทักษะคติทางเพศของบิดามารดา

กลุ่มที่ 4 ตัวแปรด้านแหล่งความรู้ ข่าวสารทางเพศ และการเปิดรับข่าวสารทางเพศ

แผนภูมิต่อไปนี้ เป็นการสรุปตัวแปรและกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยที่พบในงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ

ตัวแปรอิสระ

วิธีการเก็บข้อมูล

เนื่องจาก การออกแบบ การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเพศ ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) วิธีการเก็บข้อมูลที่พบมากที่สุดคือการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้กรอก (self-administered questionnaire) ทั้งนี้เนื่องจากผู้ตอบมากกว่าครึ่งเป็นผู้มีการศึกษา คือ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมปลายขึ้นไป เครื่องมือที่ใช้มีทั้งแบบตรวจสอบ (checklist) และมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales)

ส่วนวิจัยการเก็บข้อมูลแบบอื่น ๆ จะพบว่า มีสัดส่วนน้อยกว่าวิธีการกรอกแบบสอบถามวิธีอื่น ๆ ได้แก่

- การสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) เช่น (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ และคณะ, 2532)
- การสร้างสถานการณ์สมมุติ มีตัวละครและให้กลุ่มตัวอย่าง แสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของตัวละคร (Wohl et al. 1970, รัชนิ วิเศษสังข์ 2517)
- การวิจัยเชิงทดลอง (Promote Prasartkul et al. 1987)

วิธีการที่กล่าวมาแล้วเป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ในปัจจุบันมีผู้สนใจวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมากขึ้น จึงพบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพบ้าง ตัวอย่างเช่น

- การศึกษาเชิงมานุษยวิทยา (Bencha Yoddumnern, 1981)
- การสนทนากลุ่ม (เช่น งานวิจัยเชิงพฤติกรรม เรื่องพฤติกรรมการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย โดยสมาคมเอกชน 3 สมาคม, 2528) งานวิจัยบางโครงการใช้วิธีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในงานเดียวกัน เช่น งานวิจัยของ ชวนชม สกนธวัฒน์ และคณะ (2530)
- การสัมภาษณ์ระดับลึก

แนวโน้มในอนาคตของการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ

นับตั้งแต่มีอุบัติการณ์ของโรคเอดส์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 ภายในเวลาไม่กี่ปี ประเทศไทยถูกเพ่งเล็งว่าเป็นแหล่งใหญ่ของการแพร่กระจายของโรคเอดส์ มีผลทำให้อนาคตในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่เชื่อมโยงถึงโรคเอดส์ ดูแจ่มใส มีเงินทุนสำหรับการวิจัยหลังไหลเข้ามาไม่ขาดสาย ในอนาคตโฉมหน้าการทำวิจัยด้านนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสากลมากขึ้น การอิงแอบทฤษฎีที่เน้นทัศนคติเพื่อวัดพฤติกรรมนั้น น่าจะลดความนิยมลงไป และจะมีการนำทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มามากขึ้น แต่จะถึงขั้นการสร้างทฤษฎีใหม่หรือไม่ต้องรอคอยต่อไป ในขั้นแรกที่ยังไม่สามารถสร้างทฤษฎีทางเพศในประเทศไทยขึ้นมาใหม่ อาจต้องย้อนกลับไปทบทวนทฤษฎีทางเพศของทางตะวันตก ตั้งแต่ยุคแรก เช่น ทฤษฎี Sexual Motivation ของ Hardy (1964) ทฤษฎี Sexual Permissiveness ของ Reiss (1967) ทฤษฎี Relative Consequences ของ Christensen (1969) มาจนถึงทฤษฎี The Sexual System ของ Abramson (1983) พร้อม ๆ กับการทบทวนทฤษฎีต่าง ๆ ควรขยายขอบเขตความสนใจของการศึกษาไปสู่ความเป็นสากลเช่นกัน นั่นคือการยอมรับสภาพปัญหาทางสังคมที่พบมากในซีกโลกตะวันตก ว่าจากการปฏิวัติทางสังคม และการปฏิวัติทางเพศ ทำให้เกิดปัญหาการปล่อยตัวทางเพศที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้แต่งงานของวัยรุ่น การตั้งครรภ์นอกสมรส การทำแท้งผิดกฎหมาย ฯลฯ ตลอดจนพฤติกรรมรักร่วมเพศที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นในประเทศไทย

ถ้ามีการยอมรับว่า มีการแพร่ระบาดของการปล่อยตัวทางเพศอย่างเปิดเผย เช่นเดียวกับการแพร่กระจายของโรคเอดส์ เชื่อว่าการทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศในประเทศไทยจะมีจำนวนมากขึ้น ทั้งที่ก่อนหน้านี้เรามีการทำวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวอย่างมากมาย แต่การทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศกลับมีไม่มากนัก ข้อค้นพบจากการวิจัยที่ผ่านมาได้บอกให้รู้แล้วว่าสิ่งใดที่รัฐบาลทุ่มเทลงไปอย่างจริงจัง ย่อมเห็นผลชัดเจน เราจะพบว่าประชาชนทั่วไป (ไม่ว่ามีการศึกษา

หรือไม่มีการศึกษา) มีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดมากกว่าความรู้เรื่องเพศ ทั้งที่ความรู้เรื่องเพศควรมาก่อนความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว

ผู้เขียนเชื่อว่าเมื่อโรคเอดส์คลายความสนใจลงนักวิจัยน่าจะมุ่งเน้นมาที่ปัญหาพฤติกรรมทางเพศทั่ว ๆ ไป และเน้นพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ซึ่งเป็นประชากรเป้าหมายสำคัญสำหรับปัญหาสังคม

แนวโน้มของประชากรเป้าหมายการวิจัยจะเปลี่ยนจากนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาไปเป็นเยาวชนนอกกระบวนการศึกษามากขึ้นทั้งเยาวชนที่อยู่ในเมืองและในชนบท ส่วนเยาวชนในภาคอุตสาหกรรมเป็นที่สนใจเพิ่มมากขึ้นอยู่แล้ว เยาวชนในภาคเกษตรกรรมก็ควรได้รับความสนใจเช่นกัน

การที่เพ่งความสนใจไปที่กลุ่มเสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แต่กลุ่มเดียว ไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่อย่างไร เพราะวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยเหล่านั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเร่งด่วน ซึ่งเป็นลักษณะการทำวิจัยในประเทศกำลังพัฒนา แต่ก็คาดหวังว่าจะมีการทำวิจัยในกลุ่มประชากรทั่วไป เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาของสังคมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมากกว่าการแก้ปัญหา

ในการทำวิจัยเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศนั้น น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวแปรจากที่เคยใช้แต่ดั้งเดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตัวแปรส่วนบุคคล (Personal factors) ไปเป็นตัวแปรทางสังคม (Social factors) แม้มีการยอมรับว่าสังคมไทยปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว แต่นักวิจัยส่วนใหญ่ก็ยังยึดมั่นในตัวแปรหรือปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งที่ปัจจัยแวดล้อมทางสังคม มีส่วนผลักดันอย่างมากต่อพฤติกรรมทางเพศ ข้อเสนอแนะสำหรับในระยะแรกที่ยังไม่หันไปศึกษาตัวแปรทางสังคมทั้งหมด ตัวแปรทางจิตวิทยาสังคม อาจช่วยให้งานวิจัยน่าสนใจและมีคุณค่ามากขึ้น

การนำตัวแปรสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบประชากรเป้าหมาย และเป็นสิ่งผลักดันให้มีการประพาศิเบียงเบนทางเพศ เป็นสิ่งที่น่าสนใจรวมทั้งการศึกษาถึงมาตรฐานหรือบรรทัดฐานทางสังคมให้มากขึ้นกว่าเดิม

สำหรับการออกแบบงานวิจัย และกลยุทธ์ในการเก็บข้อมูลเชื่อว่าจะได้รับการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีตัวอย่างของการศึกษาวิจัยเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศมากขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยด้วยรูปแบบที่หลากหลายกว่าเดิม และมีความเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ถูกนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลด้านนี้มากขึ้นในระยะหลังนี้ เป็นแนวโน้มที่น่าสนใจเพราะการเจาะลึกถึงปัญหาหมายถึงการได้ข้อมูลระดับลึกที่จะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด อย่างไรก็ตาม การวิจัยเชิงสำรวจในด้านพฤติกรรมทางเพศยังคงเป็นสิ่งจำเป็นในอนาคต โดยเฉพาะการสำรวจระดับชาติ เนื่องจากเรายังขาดข้อมูลด้านนี้อยู่เช่นกัน

การศึกษาแบบ cross-sectional study น่าจะเปลี่ยนเป็นรูปแบบอื่นให้มากขึ้น เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) การศึกษาเปรียบเทียบ (comparative study) การศึกษาเชิงทดลอง (experimental research) และที่น่าสนใจมากที่สุดคือ การศึกษาระยะยาว (longitudinal study) ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงด้านชุมชนหรือสังคมได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งอาจได้คำตอบที่สามารถนำมาแก้ไขและป้องกันปัญหาได้พร้อม ๆ กัน เพราะการวิจัยในปัจจุบันไม่ใช่การวิจัยเพื่อวิจัย หรือวิจัยเพื่อเพิ่มเติมต่อยอดความรู้เท่านั้น งานวิจัยที่ดีควรสามารถแก้ไขปัญหา หรือวิจัยเพื่อพัฒนาและป้องกันปัญหาในที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบเดิมคือ แบบสอบถามและแบบตรวจสอบ (questionnaire and checklist) มีแนวโน้มว่าจะเปลี่ยนไปหาวิธีอื่น ๆ แล้วเปลี่ยนกลุ่มประชากรจากผู้มีการศึกษา ไปยังผู้ที่ด้อยการศึกษา วิธีการที่ใช้มากขึ้น คือการสัมภาษณ์

(เชิงปริมาณ) และการสัมภาษณ์ระดับลึก หรือการสนทนากลุ่ม (เชิงคุณภาพ) แม้รูปแบบของคำถามจะเปลี่ยนจากการถามอ้อม ๆ ไปเป็นคำถามตรง ๆ เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ หรือประสบการณ์ทางเพศ สิ่งที่นักวิจัยพบว่า สิ่งที่ยากกว่าการถามคือการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย และความเชื่อถือได้ของข้อมูล แม้จะเชื่อว่าในอนาคตการถามเรื่องเพศจะไม่เป็นเรื่องผิดปกติดังแต่อย่างไร แต่ความเชื่อถือได้ของข้อมูลยังเป็นคำถามสำหรับผู้ทำวิจัยต่อไป

รายชื่องานวิจัย (บางส่วน) ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศในประเทศไทย

- กนก ไตรรัตน์. 2522. ลักษณะทางประชากรบางประการของผู้ตัดสินใจแท้ง อันเนื่องจากการตั้งครรภ์ไม่
ปรารถนา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กัญญา แสงสุชาติ. 2511. ค่านิยมเกี่ยวกับการสมรสและครอบครัวของผู้ใหญ่ และหนุ่มสาวที่มีการศึกษาระดับ
สูง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เกศินี เห็นพิทักษ์. 2512. ความรู้เรื่องเพศของนักเรียนครูชั้น ป.กศ.ปีสุดท้ายของวิทยาลัยครูในเขตจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2511. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เกื้อ วงศ์บุญสิน และ เขียวรัตน์ ปรปักษ์ขาม. 2531. "ทัศนคติและพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนไทย"
ในเยาวชนไทย 2531. บรรณาธิการโดย พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ หน้า 79-99. กรุงเทพฯ: สถาบัน
ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เขมิกา ยามะรัต และคนอื่น ๆ. 2530. "การสร้างรูปแบบการอบรมชีวิตครอบครัวศึกษาสำหรับเยาวชนไทย"
รายงานการประชุม 6th Fertility Research Investigators' Meeting. 5-6
กันยายน 2530 โรงแรมซีวีวีรีสอร์ท พัทยา
- จริยา พงศ์วิวัฒน์. 2526. การศึกษาความรู้ ทัศนคติและความต้องการของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ในเรื่องเพศศึกษา. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จันทร์เพ็ญ สิริพิพัฒน์. 2527. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวและพฤติกรรม
ทางเพศของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จิตติยา ไวยกุล. 2524. ความรู้และความคิดเห็นของคณานที่กำลังศึกษาในหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา
ระดับ 3 และระดับ 4 ในโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- จินดา กาญจนสนิท. 2508. การสำรวจความเชื่อและความเข้าใจผิด เกี่ยวกับเรื่องเพศสำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบางแห่งในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- จินตนา ธัญชนกุล. 2518. ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักศึกษาครู. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จิรา รัตนรังสี. 2521. คำนิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ และการเลือกคู่ครองของนิสิตมหาวิทยาลัยใน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จระ จิงเจริญศิลป์. 2523. คำนิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของเด็กวัยรุ่นในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- จุฑามาศ นุชนารถ และคนอื่น ๆ. 2531. "การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี" ในการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2531. หน้า 1-4 กรุงเทพฯ: สมาคมนักประชากรไทย
- ฉลองรัฐ อินทริย์ และคนอื่น ๆ. 2527. รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาและความต้องการของวัยรุ่นไทย. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ชลอศรี แดงเปี่ยม และ ประยงค์ สัมตระกูล. 2526. ปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมทางเพศที่มีผลต่อการเป็นกามโรคของเด็กชายวัยรุ่น อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปิยนันต์ ทรัพย์มั่นคงทวี. 2535. การศึกษาทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน ร.ร.สังกัดกรมสามัญศึกษา จ.สมุทรสงคราม. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชวนชม สกนธวัฒน์ และคนอื่น ๆ. 2530. การศึกษาความรู้ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับเพศการเจริญพันธุ์ และการคุมกำเนิดในวัยรุ่น ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ฐิติพร อินทรไพบูลย์. 2536. คำนิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (อาชีววิทยาและงานยุติธรรม) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- ดวงจิต ฐพันธ์. 2518. ความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องเพศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชา จิตวิทยา กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- เทพนม เมืองแมน. 2518. "ทัศนคติของนักเรียนไทยต่อการสอนเพศศึกษาและประชากรศึกษาในโรงเรียน"
เพศศึกษาและปรัชญา. (พฤศจิกายน 2518)
- เทพนม เมืองแมน และ สมศักดิ์ นันทา. 2523. ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติของพนักงานอาบอบนวดใน
กทม. จำนวน 1,000 คน เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว การตั้งครรถ์การทำแท้ง กามโรค และ
การติดยาเสพติด. กรุงเทพฯ: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- นฤมล รัตนไพจิตร. 2533. ความเชื่อเกี่ยวกับสุขภาพและแบบแผนพฤติกรรมป้องกันสุขภาพของวัยรุ่น:
ศึกษากรณีโรคเอดส์. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- บัณฑิต พันธุ์พาณิชย์. 2520. ทัศนะของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อการ
วางแผนครอบครัว.. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- บุญวดี เพชรรัตน์. 2527. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อการมีคูครองของเด็กวัยรุ่นที่มาจากรอบครัว
สมบูรณ์และครอบครัวแตกแยก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- นุปลา สิมามรรพ์. 2517. การเปลี่ยนแปลงค่านิยมของนิสิตมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชาย
และหญิง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปรียา อันตะทูล. 2523. ความรู้และทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครใน
ด้านเพศศึกษาและการวางแผนครอบครัว.. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปิยนันต์ ทรัพย์มั่นคงทวี. 2535. การศึกษาทัศนคติต่อการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลายใน ร.ร.สังกัดกรมสามัญศึกษา จ.สมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พรทิพย์ วงศ์เพชรสง่า. 2528. การยินยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของนักศึกษามหาวิทยาลัย : การศึกษา
เบื้องต้น.. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์

- พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ. 2536. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ของคณงานสตรีวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์คุษภูมบัณฑิต (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- เพ็ญศรี พิชัยสนธิ์ และคนอื่น ๆ. 2529. "การศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นในกลุ่มเศรษฐกิจสังคมต่ำของกรุงเทพมหานคร: สาธารณสุขศาสตร์. 16(1): 109-120; มกราคม 2529
- มณฑา พิงเสมา . 2517. ทศนคติของนักศึกษแพทยที่มีต่อการแก้ไขกฎหมายห้ามแท้ง. วิทยานิพนธ์แผนกวิชาสังคม กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มินา เศรษฐสุวรรณ . 2521. ทศนคติของนักศึกษวิทยาลัยครุภาคไต้ ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงต่อการห้ามแท้ง. วิทยานิพนธ์แผนกสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เยาวนุช อินทรเคโสกุล. 2526. ความรู้ ทศนคติ และการปฏิบัติในเรื่องเพศของสมาชิกสหภาพแรงงานไทยคุราโบ. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ระวีวรรณ วุฒิปะสิทธิ์. 2526. ความรู้ เจตคติ และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องเพศของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- รัชณี วิเศษสังข์. 2517. จรรยาวิพากษ์ของเด็กวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง. วิทยานิพนธ์ ค.ม.กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รัชนิกร เศรษฐโร และคนอื่น ๆ. 2519. พฤติกรรมและทศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เกี่ยวกับการมีน็ดกับเพื่อนต่างเพศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- รัตนา ธนาพรสังสุทธ์. 2528. ชายผู้เกี่ยวกับปัญหาการค้าประวัณ: ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เรณู เจริญศรี. 2525. ทศนคติของนักเรียนอาชีวศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(สาธารณสุขศาสตร์) สาขาสุขศึกษา กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล

- ลัดดา กิติวิภาต, วิจิตพาสณี เจริญขวัญ และ ศิรินันท์ คำรงผล. 2525. รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาจรรยา
 วิชาญเกี่ยวกับพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง ปีการศึกษา 2522.. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิชาญ รุ่งอุทัย. 2533. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น. วิทยา
 นิพนธ์ ศษ.ม. (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- สันศักดิ์ เสริมศรี และ สิบพงษ์ ไชยพรค. 2530. "ความสัมพันธ์ทางเพศของวัยรุ่นในเขตเมืองส่วนภูมิภาค," ใน
 รายงานการประชุมประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2530. หน้า 303-313. กรุงเทพฯ: สมาคม
 นักประชากรไทย
- สมยศ กองเงิน. 2519. การสำรวจค่านิยมของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์
 ระหว่างชายและหญิง. ปรินิพนธ์วิทยาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สมชาย ทั้งไพศาล และคณะ. 2532. "การศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติทางเพศและการคุมกำเนิด
 ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์" สงขลานครินทร์เวชสาร. 7(4) ตุลาคม -
 ธันวาคม 2532 หน้า 341-349
- สมหมาย อัครอนกถอย. 2533. การศึกษาค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.. วิทยา
 นิพนธ์ ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก
- สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน, สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย และสมาคมสุขภาพจิต. 2528.
 การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องพฤติกรรมและการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ
- ศรีดา วรรณวงศ์. 2528. การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น.. วิทยานิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- สิบพงษ์ ไชยพรค. 2530. การยอมรับการคุมกำเนิดของวัยรุ่นในสถาบันอาชีวศึกษา: กรณีศึกษาเฉพาะเขต
 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุกานดา สุวณิชชาติ และ สิรินุช คุณาธิพงษ์. 2530. "ความรู้และทัศนคติต่อเพศศึกษาของนักศึกษาอา
 ศาสมัครเพื่อแนะแนวก่อนการอบรม," ในรายงานการประชุม 6th Fertility Research
 Investigators' Meeting. 5-6 กันยายน 2530. หน้า 207-217 กรุงเทพฯ: โครงการ
 วางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข และสมาคมส่งเสริมโครงการวิจัยทางเจริญพันธุ์แห่ง
 ประเทศไทย

- สุชาติ ปลดเปลื้อง. 2518. สำนวนแนวโน้มของนักเรียนชั้นประโยควิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 โรงเรียนเพาะช่าง
ที่มีต่อเพศศึกษา. วิทยานิพนธ์ สาขาจิตวิทยาสังคม คณะศึกษาศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง
- สุริยา ปรินารัตน์. 2532. พฤติกรรมอนามัยทางเพศของวัยรุ่นที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุชาติพิทย์ แสงวัฒนกุล. 2536. ทักษะคตินักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการปล่อยตัวทางเพศ
ก่อนสมรส. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ประชากรศึกษา) กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัย
มหิดล
- สุภาจรี รัชโยธิน. 2529. การยอมรับพฤติกรรมทางเพศของสตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์
สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมนา ชมพูนวิทย์ และคนอื่น ๆ. 2531. สุขวิทยาการเจริญพันธุ์ของนักเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมนา พูนพิพัฒน์. 2512. ความรู้เรื่องเพศของนักเรียนครูชั้น ป.กศ.สูง ปีสุดท้ายของวิทยาลัยครู ในเขต
จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2511.. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมาสี โพธิ์ทอง. 2527. โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันโรคของนักเรียนชาย
เปรียบเทียบระหว่างนักเรียนอาชีวศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร.
กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์.
- สุวิทย์ รุ่งวิสัย. 2529. ทักษะคติต่อการเลือกคู่ครองของหนุ่มสาว. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา และมานุษย
วิทยา มหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุวดี เบญจวงศ์. 2524. ความเชื่อและความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง ในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุวลี เจริญแพทย์. 2522. การทำแท้งผิดกฎหมายของสตรีไทยในกรุงเทพมหานครและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุวรรณ คุ้มตระกูล. 2523. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนเพศศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

- อดิรค์น วัฒนโฬสิน. 2527. การศึกษาเจตคติ และพฤติกรรมทางเพศของนิสิตศรีนครินทรวิโรฒ. ปรญญา
นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อนุลักษณ์ นิดิรัฐ. 2525. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศ การเลือกคู่ครองการสมรส และการ
หย่าร้างของนักศึกษาวิทยาลัยครุภาดะวันตก.. วิทยานิพนธ์คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหิดล
- อรุณ มาละโก. 2526. การศึกษาเจตคติในเรื่องเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัด ขอนแก่น และ
มหาสารคาม. ปรญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อาภาพร สุธาวงศ์. 2520. การศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดชลบุรีที่มีต่อการ
จัดให้มีการสอนเพศศึกษา. ปรญญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- อุทิศ เขาวลิต. 2521. ทัศนคติเกี่ยวกับการสมรสของนักศึกษาโรงเรียนสารพัดช่างในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาสังคม กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เอื้อมพร กฤษณะพันธุ์. 2529. การศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้ การปฏิบัติ ด้านคุมกำเนิด และการทำแท้งของ
หญิงอาชีพพิเศษ 2 กลุ่ม ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.. วิทยานิพนธ์ สาขาการเจริญพันธุ์
และการวางแผนประชากร กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล
- Abramson, Paul R. 1983. "Implications of the Sexual System," in D. Byrue and W.
Fisher (eds.) **Asolescence, Sex and Contraception**. New Jersey :
Lawrence Erlbaum Associates.
- Benchay Yoddumnern. 1981. **Premarital Use of Family Planning Effect on
Age at Marriage**. Institute for Population and Social Research, Mahidol
University, Nakhon Pathom.
- Cannon, K.L. and R. Long. 1971. "Premarital Sexual Behavior in the Sixties".
Jounal of Marriage and the Family. 33(1): 36-49; February 1971.
- Christensen, Harold T. 1969. "Normative Theory derived from cross-cultural family
research" **Jounal of Marriage and the Family**. 31 (May) : 209-222.

- Debhanom Muangman. 1979. **Adolescent Fertility Study: A Nation-wide Survey.** Faculty of Public Health, Mahidol University, Bangkok.
- DeLamater, J and P. MacCorquodale. 1979. **Premarital Sexuality: Attitudes, Relationships, Behavior.** Madison: University of Wisconsin Press.
- Fishbein, Martin and Icek Ajzen. 1975. **Belief, Attitude, Intention and Behavior: An Introduction to Theory and Research.** Massachusetts. Addison-Wisley Publishing.
- Hardy, Kenneth R. 1964. "An appetitional theory of sexual motivation". **Psychological Review.** 71:1-8.
- Maranell, Gary et al. 1970. "Social Class and Premarital Sexual Permissiveness. A Subsequent Test," **Journal of Marriage and the Family.** 32(1): 85-88 February.
- Muangthong Khemmani. 1982. **KAP Survey of Family Planning of Chulalongkorn University Students.** Bangkok: Chulalongkorn University.
- Pramote Prasartkul and others. 1987. **Rural Adolescent Sexuality and the Determinants of Provincial Urban Premarital Adolescent Sex.** Institute for Population and Social Research, Nakhon Pathom.
- Reiss, I. L. and B.C. Miller. 1979. "Heterosexual Permissiveness: A Theoretical Analysis," in **Contemporary Theories About the Family.** Vol 1 Research Based Theories edited by W.R. Burr and others, p 57-100. New York: Free Press.
- Singh, B.K. 1980. "Trends in Attitudes Toward Premarital Sexual Relations," **Journal of Marriage and the Family.** 42(2): 387-393; May.
- Suporn Koetsawang. 1984. "Adolescent Counselling Program" **Report of The Third Fertility Researchers' Meeting, Pattaya.** 29-30 September.

- United Nations. 1989. **Adolescent Reproductive Behaviour Evidence from Developing Countries** : Vol II: New York: Department of International Economic and Social Affairs
- Wohl, Lulian and Andrew Dunlop. 1970. "Sexual Attitude of Thai Students: An Exploratory Cross-Cultural Study," **Human Organization**. 3: 190-196; Fall.